

УДК 340

Савчук С.А.

студ. гр. Ю-113 НУ «Запорізька політехніка»

ПРАВО ЯК РЕГУЛЯТОР СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Право виступає не лише як набір правил і законів, але й як ключовий регулятор суспільних відносин. Його роль полягає у встановленні стандартів поведінки, захисті прав та свобод громадян, та забезпеченні справедливості. Наявність ефективного правового регулювання є важливою передумовою для забезпечення стабільності та розвитку країни, а також для забезпечення справедливості та захисту прав людини в сучасному суспільстві.

Походження права в історії людства зумовлено розвитком людини як суспільної істоти, розвитком суспільства, виникненням тих суспільних потреб, які закономірно зумовили появу права, що є соціальним інститутом, у зв'язку з розпадом первісного суспільства, переходом людства від первісного ладу до цивілізації, виникненням держави як форми організації суспільства в нових історичних умовах.

Історичний розвиток суспільства зумовив і розвиток регулювання суспільних відносин, появу в цьому регулюванні права як особливого нормативного регулятора суспільних відносин, тобто як особливого виду соціальних норм, які істотно відрізняються у контексті соціальної регуляції як від звичаїв первісного суспільства, так і від інших соціальних норм, наприклад, норм моралі певного сучасного суспільства.

З огляду на певні зовнішні ознаки, які виокремлюють право, що є самостійним нормативним регулятором суспільних відносин,

насамперед на право як на особливий вид соціальних норм указує те, що виникнення й існування права тісно пов'язане з виникненням і функціонуванням держави, з діяльністю державних структур, що мають владні повноваження [1, с. 147].

Правове регулювання здійснюється через складну взаємодію багатьох правових явищ: правотворчості, правових норм та актів їх застосування, правовідносин, правосвідомості, правової культури та ін. Власне саме в цьому – здатності забезпечувати ефективне юридичне регулювання суспільних відносин – і полягає головне призначення як кожного окремого із названих правових феноменів, так і утвореної ними в їх єдності правової системи суспільства [2, с. 207].

Сутність будь-якого соціального регулювання так чи інакше полягає у цілеспрямованому визначенні на нормативному та індивідуальному рівнях відповідно до завдань такого регулювання форм і меж дозволеної та необхідної поведінки соціальних суб'єктів у певних життєвих ситуаціях, а також у стимулюванні фактичного додержання ними цих установлень. Водночас правове регулювання має й низку специфічних властивостей, не притаманних іншим видам соціального регулювання.

Перш за все серед таких властивостей слід відзначити державну забезпеченість правового регулювання, яка виявляється в активній участі держави в процесах правоутворення та сприяння подальшій реалізації правових норм. Зокрема, саме держава в особі її уповноважених органів встановлює за власною ініціативою та остаточно формулює переважну більшість діючих у суспільстві юридичних приписів, забезпечує впорядкування, юридико-технічну досконалість та періодичне оновлення нормативно-правового матеріалу, здійснює контроль за своєчасним та точним виконанням правових норм, організує усунення невизначеності з правових питань та розв'язання конфліктів між суб'єктами права, що виникають у процесі реалізації його норм [2, с. 208].

Також можемо відзначити, загальність правового регулювання, яка полягає в охопленні ним з більшості питань, що визначаються правом, усіх членів та всієї території відповідного державного утворення. Подібне не завжди притаманне іншим проявам соціального регулювання, які часто мають локальний характер та поширюються лише на окремі прошки населення.

Що ж стосується єдності правового регулювання, то вона виражається в його моністичності, тобто неможливості одночасного функціонування в певному державно організованому суспільстві одразу декількох не узгоджених поміж собою систем правової регуляції. Тим самим забезпечуються послідовна реалізація в правовому регулюванні

принципу юридичної рівності, застосування однакового масштабу правового оцінювання для всіх тотожних за своїм змістом життєвих ситуацій, які потребують юридичної регламентації [2, с. 209].

Дослідження ролі права як регулятора суспільних відносин підкреслює його важливість у забезпеченні стабільності та розвитку суспільства. Право виступає як нормативний механізм, що регулює поведінку громадян, захищає їхні права та свободи, та забезпечує справедливість. Історичний контекст показує, що розвиток правового регулювання тісно пов'язаний з розвитком держави та суспільства. Сутність правового регулювання полягає в його державній забезпеченості, загальності та єдності, що сприяє послідовній реалізації принципу юридичної рівності. Таке дослідження є актуальним у контексті постійних змін у сучасному суспільстві та потреби в ефективному правовому регулюванні для забезпечення стабільності, розвитку та захисту прав людини.

Список використаної літератури

1. Бандурка О.М. Теорія держави і права : підручник. Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2017. 416 с.
2. Цвік М.В., Петришин О.В., Авраменко Л.В. Загальна теорія держави і права : підручник. Харків : Право, 2009. 584 с.